

PRATARMĖ

Pirmoji dalis.

BENDROJI APSKAITOS IR ATSKAITOMYBĖS SAMPRATA.....1

1 skyrius.

ESMINIAI BUHALTERINĖS APSKAITOS BRUOŽAI 2

1.1. Buhalterinės apskaitos mokslo ir praktinės veiklos struktūra 3

1.2. Buhalterinės apskaitos raidos apžvalga.....8

Finansinės apskaitos modeliai – 11

1.3. Finansinės apskaitos informacijos esmė 16

1.3.1. Apskaitos informacijos vartotojai 20

1.3.2. Finansinės apskaitinės informacijos reikalavimai.....26

1.3.3. Terminų reikšmė jų vartojimo kontekste 32

1.4. Finansinės apskaitos reglamentavimas 35

Tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai – 36, Europos Parlamento

Tarybos

direktyva 2013/34/ES – 38, Finansinės apskaitos reglamentavimas Lietuvos Respublikoje – 39

1.5. Buhalterio profesija ir jai keliami reikalavimai 43

1.5.1. Apskaitos darbuotojams keliami etiniai reikalavimai 47

1.5.2. Įmonės vadovo ir apskaitą tvarkančio asmens teisinė atsakomybė52

1.6. Bendrieji apskaitos principai.....55

Įmonės principas – 60, Veiklos tęstinumo principas – 61, Periodiškumo principas – 62,

Pastovumo principas – 65, Piniginio mato principas – 66, Kaupimo principas – 67,

Palyginimo principas – 69, Atsargumo principas – 70, Neutralumo principas – 76,

Turinio viršenybės prieš formą principas – 76

1.7. Svarbiausi ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų bruožai.....77

2 skyrius.

FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIAI 86

2.1. Finansinių ataskaitų samprata 86

2.1.1. Įmonių ataskaitų rūšys 87

2.1.2. Metinės ataskaitos sudėtis.....93

2.1.3. Finansinių ataskaitų rinkinio skelbimo principai 98

2.2. Fundamentinė apskaitos lygybė 101

2.3. Svarbiausi finansinių ataskaitų rinkinyje pateikti rodikliai ir jų paaiškinimas.....118

2.3.1. Balansas 119

2.3.2. Pelno (nuostolių) ataskaita 134

2.3.3. Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita.....139

2.3.4. Pinigų srautų ataskaita 143

Pinigų srautų ataskaitos rengimas tiesioginiu būdu – 146,

Pinigų srautų ataskaitos rengimas netiesioginiu būdu – 149

2.3.5. Aiškinamojo rašto sudėtis ir turinys.....154

Bendroji dalis – 155, Apskaitos politika – 15, Aiškinamojo rašto pastabos – 156

2.3.6. Labai mažų ir mažų įmonių finansinių ataskaitų rinkiniai.....158

2.4. Metinių finansinių ataskaitų formų tarpusavio ryšys 166

2.5. Metinių finansinių ataskaitų rodiklių analizės samprata 172

3 skyrius.

APSKAITOS PROCESAS IR JO ORGANIZAVIMAS	180
3.1. Buhalterinės apskaitos organizavimas laikantis apskaitos politikos	180
3.2. Buhalterinės apskaitos sąskaitos ir dvejetainis įrašas	189
3.2.1. Buhalterinės apskaitos sąskaitos	190
3.2.2. Dvejetainis įrašas buhalterinės apskaitos sąskaitose	199
3.3. Sąskaitų planas	207
3.3.1. Pavyzdinio sąskaitų plano struktūra.....	209
3.3.2. Sąskaitų planas ir jo taikymas įmonėse.....	211
3.4. Apskaitos proceso nuoseklumas	241
3.4.1. Ūkinių operacijų fiksavimas pirminiuose dokumentuose.....	243
3.4.2. Operacijų registravimas žurnaluose ir sąskaitose	256
3.4.3. Kaupimai apskaitoje ir sąskaitų koregavimai	269
Kaupimai apskaitoje – 270, Sukauptos (uždirbtos, bet dar neapmokėtos) pajamos – 272, Ateinančių laikotarpių (apmokėtos, bet dar neuždirbtos) pajamos – 274, Sukauptos (patirtos, bet dar neapmokėtos) sąnaudos – 275, Ateinančių laikotarpių (apmokėtos, bet dar nepatirtos) sąnaudos – 277, Sąskaitų koregavimai – 281, Ilgalaikio turto nusidėvėjusios dalies priskyrimo sąnaudoms apskaita – 282	
3.4.4. Rekomenduojamas inventorizacijos atlikimas ir jos rezultatų įforminimas	285
3.4.5. Darbinė atskaitomybės lentelė	292
3.4.6. Sąskaitų uždarymas ir jų parengimas naujam atskaitiniam laikotarpiui	301
Pajamų ir sąnaudų sąskaitų uždarymas – 302, Turto ir nuosavybės sąskaitų uždarymas ir atidarymas – 304, Reversiniai įrašai – 309	
3.5. Buhalterinės apskaitos procedūros, atliekamos finansiniams metams pasibaigus.....	320
3.5.1. Poataskaitiniai įvykiai ir jų atspindėjimas finansinių ataskaitų rinkiniuose	325
3.5.2. Apgaulių atspindėjimas ir klaidų taisymas	329
Apgaulių atspindėjimas apskaitoje ir finansinių ataskaitų rinkiniuose – 344	

Antroji dalis.

FINANSINĖ APSKAITA	348
---------------------------------	------------

4 skyrius.

PAJAMŲ IR SĄNAUDŲ APSKAITA	350
4.1. Bendros žinios apie pajamų uždirbimą ir sąnaudų patyrimą	350
Pardavimų ir pirkimų fiksavimas apskaitos dokumentuose – 359, Pardavimų ir pirkimų registravimas buhalterinės apskaitos registruose – 365	
4.2. Pardavimo pajamų pripažinimas ir jų apskaita	367
4.2.1. Bendrosios pardavimo pajamų pripažinimo finansinėje apskaitoje taisyklės	367
4.2.2. Parduoti skirtų atsargų apskaitos modeliai.....	374
4.2.3. Kai kurie pajamų pripažinimo atvejai	380
4.2.4. Grynuosius pardavimus koreguojančių veiksnių apskaita	389
Prekybinių nuolaidų registravimo buhalterinėje apskaitoje esmė – 390, Pardavimo diskontų apskaita – 392, Parduotų prekių gražinimas ir nukainojimas – 395, Valiutų kurso pasikeitimo įtaka pardavimams – 399	
4.3. Su pardavimais susijusių sąnaudų pripažinimas ir jų apskaita	404
4.3.1. Bendrosios sąnaudų pripažinimo finansinėje apskaitoje taisyklės	405

4.3.2. Parduotų prekių savikainos rodiklio apskaičiavimas ir apskaita	408
Parduotų prekių ir atsargų savikainos nustatymas – 411, Nuolat apskaitomų atsargų metodai – 415, Atsargų įvertinimo metodų palyginimas – 419, Atsargų apskaita buhalterinės apskaitos sąskaitose – 422, Periodinė atsargų apskaita prekybos įmonių buhalterinės apskaitos sąskaitose – 423, Nuolat apskaitomų atsargų apskaita prekybos įmonių buhalterinės apskaitos sąskaitose – 426	
4.3.3. Kai kurie sąnaudų pripažinimo atvejai	430
4.3.4. Grynuosius pirkimus koreguojančių veiksnių apskaita	434
Pirkimo diskontų apskaita – 435, Pirtų prekių grąžinimas ir nukainojimas – 438, Valiutų kursų pasikeitimo įtaka pirkimams – 439	

5 skyrius.

ILGALAIKIO TURTO APSKAITA	444
5.1. Ilgalaikio turto esmė ir rūšys	445
5.2. Ilgalaikio nematerialiojo turto apskaita	456
Ilgalaikio nematerialiojo turto amortizacija – 462	
5.3. Ilgalaikio materialiojo turto apskaita	466
5.3.1. Įsigyjamo ir turimo ilgalaikio materialiojo turto įvertinimas ir vėlesnė jo apskaita	466
5.3.2. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ir nusidėvėjimo sąnaudų apskaita	483
Tiesiogiai proporcingas (tiesinis) nusidėvėjimo apskaičiavimo metodas – 489, Produkcijos kiekio nusidėvėjimo apskaitos metodas – 490, Ilgalaikio turto nusidėvėjimo apskaita pagreitintais nusidėvėjimo metodais – 492	
5.3.3. Ilgalaikio materialiojo turto nurašymo ir praradimų apskaita	499
Ilgalaikio materialiojo turto perleidimo ypatumai – 506	
5.3.4. Turto įsigijimas ir perleidimas pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartis	509
5.4. Ilgalaikio finansinio turto esmė ir sudėtis	514

6 skyrius.

TRUMPALAIKIO TURTO APSKAITA	520
6.1. Trumpalaikio turto esmė ir rūšys	523
6.2. Atsargų apskaitos ypatumai perdirbimo įmonėse	531
6.3. Piniginio turto apskaita	546
6.3.1. Pinigų judėjimo kasoje ir sąskaitose banke apskaita	546
6.3.2. Nedokumentuoto pinigų judėjimo apskaita	556
6.3.3. Valiutinių sąskaitų likučių perkainojimai ir valiutos pirkimai	558
6.3.4. Atsiskaitymų su atskaitingais asmenimis apskaita	560
6.4. Trumpalaikių skolų įmonei apskaita	563
Trumpalaikių pirkėjų skolų apskaita – 563, Kontroliuotinių pirkėjų skolų ir abejotinių skolų sąnaudų apskaita – 566, Netiesioginiai abejotinių skolų dydžio nustatymo būdai – 573, Kitų gautinų sumų apskaita – 576	
6.5. Ateinančių laikotarpių sąnaudų ir sukauptų pajamų apskaita	577

7 skyrius.

NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ APSKAITA	581
7.1. Įmonės nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų esmė	581
7.1.1. Akcinės nuosavybės samprata	582
7.1.2. Įmonės kapitalo sudėtis	586

7.1.3. Akcijų rūšys	589	
7.2. Uždirbto pelno (patirtų nuostolių) apskaičiavimas ir paskirstymas	592	
7.2.1..... Uždirbto pelno paskirstymo ir patirtų nuostolių padengimo samprata	593	
7.2.2..... Uždirbto pelno ir patirtų nuostolių registravimas buhalterinės apskaitos sąskaitose	596	
7.3. Kapitalo ir rezervų apskaita	602	
7.3.1. Kapitalo apskaita.....	603	
7.3.2. Rezervų apskaita	608	
7.4. Dotacijų ir subsidijų apskaita	614	
Su turtu susijusių dotacijų apskaita – 616, Su pajamomis susijusių dotacijų apskaita – 618		
7.5. Atidėjinių apskaita	621	
7.6. Įmonės mokėtinų skolų ir kitų įsipareigojimų apskaita	628	
7.6.1..... Įmonės mokėtinų skolų ir kitų įsipareigojimų registravimas buhalterinės apskaitos sąskaitose.....	633	
7.6.2. .... Atsiskaitymų su įmonės darbuotojais apskaita		636
7.7. Sukauptų sąnaudų ir ateinančių laikotarpių pajamų apskaita.....	642	

Trečioji dalis.

MOKESČIŲ PAGRINDAI	645	
---------------------------------	------------	--

8 skyrius.

LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ SISTEMA	647	
8.1. Mokesčių vadyba įmonėje.....	647	
8.2. Lietuvos Respublikos ūkio subjektų mokami mokesčiai, mokesčių mokėtojų teisės ir pareigos	652	

9 skyrius.

MOKESČIŲ APSKAIČIAVIMO IR JŲ APSKAITOS DERINIMAS SU FINANSINE APSKAITA.....	658	
9.1. Skirtumai tarp finansinės ir mokesstinės apskaitos bei atskaitomybės: esmė ir priežastys	658	
9.2. Apskaitinio ir apmokestinamojo pelno nuolatinių ir laikinųjų skirtumų finansinė apskaita	663	
9.3. Netiesioginių mokesčių apskaita.....	681	

Ketvirtoji dalis.

VADYBOS IR KAŠTŲ APSKAITOS PAGRINDAI.....	690	
--	------------	--

10 skyrius.

VADYBOS IR KAŠTŲ APSKAITOS PROCESAS IR JO ORGANIZAVIMAS	692	
10.1..... Įmonių vadybos sistemos ir jų formos		692
10.2..... Apskaita pagal atsakomybės centrus		699
10.3..... Vadybos ir kaštų apskaitos bendrieji įgyvendinimo principai		707
10.4..... Vadybos ir kaštų apskaitoje taikomi matai		718
10.5..... Finansinė ir menedžmento apskaita įmonių vadybos sistemoje		723

11 skyrius.	
KAŠTŲ APSKAITOS RODIKLIAI.....	738
11.1.	738
11.2.	750
11.3.	758
12 skyrius.	
PRODUKTŲ SAVIKAINOS KALKULIAVIMO PAGRINDAI	769
12.1.....	769
12.2.	773
12.3.	791
12.4.	800
Dalykinė rodyklė.....	809